

Лідери польського місцевого самоврядування поділилися секретами успіху з українцями.

До Вашої уваги підсумок навчального візиту, написаний одним з учасників групи представників українських об'єднаних територіальних громад, які з 24 до 28 липня 2017р. були гостями Фонду в рамках проекту ДОБРЕ. Учасники мали можливість зустрітись з лідерами польського місцевого самоврядування. Регіональний координатор програми ДОБРЕ Андрій Нагорний поділився своїми спостереженнями та враженнями.

Працюючи в декількох Проектах міжнародної технічної допомоги з 2010 по 2017 рік, я не один раз чув думку про те, що українські соціальні реалії якісь аж надто особливі і що багато кращих практик інших країн не можуть бути в повній мірі застосовані в Україні. Я чув, що нам треба шукати який особливий шлях соціально-економічного розвитку, який наразі ще остаточно невідомий. Одразу, зауважу: я не думаю що це так. Я цілком упевнений, що більшість іноземного досвіду з мінімальною адаптацією може бути застосована в Україні. Мій особистий досвід 13 років професійної діяльності у доволі різних сферах свідчить, що головна проблема з якою зтикаються українці на шляху свого розвитку та успіху це не якісь особливо складні умови, а самі українці. Тобто, одні українці, часто, заважають, або не допомагають розвиватися іншим. Це звучить занадто просто для того щоб претендувати на рішення для глобальних проблем перед якими стоїть сучасне українське суспільство, втім, на моє глибоке переконання, це так. Певною мірою, цьому можна знайти підтвердження у висловлюваннях та судженнях які озвучили лідери польського місцевого самоврядування під час спілкування з представниками об'єднаних територіальних громад з України, відверто і без зайвих смислових нашарувань, як для друзів, у буденній розмові за чашкою кави. Я усвідомлюю, що експерти з розвитку місцевого самоврядування в Україні можуть звинуватити мене у надмірному спрощенні й у вириванні ситуації розвитку польських гмін з контексту складних геополітичних процесів. Так, це спрощення. Я це визнаю. Однак, все ж вважаю доцільним акцентувати увагу представників об'єднаних територіальних громад з України на цих простих порадах їх польських колег-практиків, які говорять просто і мають за спиною досвід розбудови спроможних успішних громад.

А тепер до найцікавішого. Grzegorz Kurek, бургомістр міста Mszczonów (Mszczonów gmina) керує громадою більше 20 років. Розпочав з залучення на територію міста логістичних компаній, скориставшись вигідним географічним розташуванням міста відносно Варшави. Наразі гміна має три промислові зони, на території яких розташовані десятки компаній. Серед них вже згадувані логістичні компанії, виробники паперу, кормів для тварин, бетону, замків для одягу, майданчик 35 га для нових автомобілів, холодильники для овочів, компанія яка виробляє біомаркери для діагностики

раку та інші. Прикрасою і туристичною перлиною є терми. Гміна має в надрах землі термальну воду температурою близько 45 градусів Цельсія і використовує її для опалення міста та водопостачання, також для релаксаційного задоволення мешканців та туристів у спеціальному розважальному закладі – термах. Бургомістр Mszczonów почав розвиток гміни із залучення фірм (компаній), бізнесу на свою територію. Бізнес почав платити податки і наповнювати бюджет. А далі цей бюджет грамотно і цілеспрямовано використовувався для розвитку міста та гміни в цілому. Як це вдалося? Ми знаємо лише малу частину цієї великої історії і пан бургомістр мав занадто мало часу щоб розказати нам усе в деталях. Втім, зазначу деякі тези Grzegorz Kurek, які мені здалися найважливішими і які, я занотував у процесі його розповіді:

1. У раді гміни немає політиків. Усі депутати безпартійні. Розмови про політику бургомістр та депутати ведуть на розважальних заходах. На сесіях ради гміни вони вирішують господарські та економічні питання.
2. У пана бургомістра немає бізнесу, тому що це, як він з посмішкою зазначив, буде задорого для громади. І, звичайно, це заборонено законом. Депутати ради, які мають бізнес, не допускаються до вирішення питань, які можуть сприяти розвитку їх бізнесу.
3. Діалог з громадою постійний з усіх питань. Зокрема обговорюються питання заведення нових компаній з представниками працюючого бізнесу. Громада вирішує, який інвестор їх влаштовує. Наприклад: у гміні багато мешканців є власниками маленьких продуктових магазинів. Тому, майже відсутні великі мережеві супермаркети, адже це створить надмірну конкуренцію і позбавить дрібних підприємців роботи. Одна мережа є, це Biedronka, але тільки ця, адже має свій головний офіс в Mszczonów. Це компроміс і свідчення наявності реального діалогу влади, громади та бізнесу.
4. Треба продавати землю інвесторам, адже вкладати гроші компанії будуть тільки у свою приватну власність. Інакше ніяк.
5. Комунальних закладів (шкіл, бібліотек), треба мати менше, але щоб вони були якісні, сучасні. Інші треба закрити. Це зайве витрачання грошей, які можна спрямувати на розвиток.
6. Ніколи не можна ставити себе понад людей. Треба бути спокійною покірною людиною.

Пан бургомістр відповів на десятки запитань від представників об'єднаних територіальних громад з України. Зокрема повідомив розмір своєї заробітної плати, яка є 12 000 злотих з податками, тобто близько 8000 чистими.

Вже під час обіду у гостинному ресторані готелю "Panorama", я запитав пана бургомістра про роботу муніципалітету з громадськими організаціями і дізнався, що міська влада усіляко підтримує діяльність практично усіх громадських організацій гміни, зокрема прямо фінансує їх діяльність. Здивовані? Так, гміна зі свого бюджету фінансує діяльність громадських організацій. Це, звичайно, не відміння для них потреби займатися фандрайзингом, налагоджувати співпрацю з бізнесом, але громадські організації отримують фінансування з бюджету гміни на оренду офісів,

опалення, електроенергію, і частину своєї основної діяльності. Крім того, пан Grzegorz зауважив, що це цілком логічно з його точки зору, адже ці громадські об'єднання працюють на користь гміни. Нам в цій ситуації залишилося тільки погодитись, адже це дійсно так і є, якщо, звичайно, не враховувати ті "специфічні" українські умови про які йшлося на початку цієї статті.

Наступним пунктом призначення делегації з України була Gmina Lesznowola. Ми зустрілися з пані Wójt - Maria Jolanta Batycka-Wąsik. Пані Wójt також управляє гміною близько 20 років і зробила доволі детальну презентацію щодо історії та практично усіх аспектів функціонування гміни. Зауважимо, що Gmina Lesznowola це сільська гміна. Однак, на перший погляд, виглядає як суперсучасний курорт. Принаймні це перше що прийшло на думку українцям, коли вони проїжджали вулицями центру гміни, прямуючи до приміщення муніципалітету. Ще більш приємно нас вразила інформація яку повідомила пані Maria Jolanta Batycka-Wąsik. Тому, подаю короткі замітки з презентації та розмови:

1. На території гміни зареєстровані та працюють близько 5 тисяч підприємців, і, відповідно, вони наповнюють бюджет гміни своїми податками. Більшість з них працюють на території найбільшого в Польщі азійського торгового центру, який і є найбільшим платником податків для громади.
2. Gmina Lesznowola декілька років підряд займала перше місце в рейтингу Forbs як місце, сприятливе для ведення бізнесу.
3. Рівень безробіття у гміні 2%. За словами пані Wójt, у гміні не працює тільки той, хто не хоче працювати.
4. Останнім часом гміна збільшила населення більш як на 1000 людей.
5. Серед депутатів гміни немає представників жодних політичних партій. Як зазначає пані Wójt – "Наша партія це Lesznowola".
6. 16% населення гміни – це іноземці, які тим не менш, не створюють культурні гетто, а інтегруються в польську культуру, вчать польську мову. Діти емігрантів з Азії виграють учнівські олімпіади з польської мови. Шанують польську культуру і закон.
7. Секрет залучення інверстицій від пані Wójt Maria Jolanta Batycka-Wąsik – ми є повністю передбачуваними. Тобто для інвестора який прийде в Lesznowola не буде жодних несподіванок. Результатом такої позиції керівника гміни є бюджет гміни, який складає близько 50 млн. доларів.

Цілком логічно, що після озвучення суми бюджету гміни, українці задали питання щодо розподілу видатків. Відповідь була несподіваною. Ніхто не очікував що близько 50% такого значного бюджету витрачається на освіту. Ми можемо тільки уявляти, що отримують польські гміни через 7-15 років, так потужно фінансуючи освіту.

Екскурсія в школу, розташовану на території Lesznowola потребує окремої розповіді. Зазначимо лише от що: після екскурсії територією школи, учасники української делегації, сміючись, зауважили, що хотіли б повернутися в дитинство і повчитися в такій школі.

Наступного дня ми відвідали Gmina Legionowo, лідером якої є досвідчений керівник Roman Smogorzewski. Gmina Legionowo розташована впритул до Варшави і, звичайно, завдяки цьому, має особливі умови для розвитку. Тому, я не буду багато говорити про досягнення гміни завдяки доброму управлінню, хоча цих досягнень більш ніж достатньо. Найбільше нас здивувало саме приміщення муніципалітету. Я би назвав його великим коворкінгом, надзвичайно дружнім до людей. У міській раді стоять велотренажери для тих, хто чекає і не хоже гаяти час. Поблизу конференц залу прямо на підлозі роташувалася купка молоді, яка щось жваво обговорювала. Обидва поверхи будівлі прикрашають постійні виставки картин та фотографій. Експозиція змінюється раз на два тижні. Муніципалітет облаштував дуже гарну і затишну залу для одружень, до якої приїзять молодята щоб взяти шлюб із самої Варшави. Адже, окрім зали для одружень у приміщенні муніципалітету знаходиться чудовий затишний ресторан, де й відбуваються святкування весіль. А ще ми відвідали гарний вокзал, більше схожий на бібліотеку та тренінговий центр і пограли у футбол з командою гміни. Це місто для людей в якому можна комфортно та щасливо жити поблизу великого європейського мегаполісу.

Я би міг розповісти ще про університети третього віку, наявні у кожній з гмін, які ми відвідали і про бюджет участі, отримати фінансування з якого для проектів розвитку громад можуть усі без виключення ініціативні групи мешканців.

Втім, маю завершити і завершу словами Roman Smogorzewski: “Моя держава тут на місці, коло мене. А не десь там”.

Andrii Nahorni
PHD Sociology,
Regional Manager DOBRE Program in Dnipro (Ukraine) office.
07.08.2017
dates of visit in Poland: 24.07.2017 – 28.07.2017

- - -

Програма DOBRE фінансується Агенством США з міжнародного розвитку та виконується Американсько-українсько-польським консорціумом під управлінням Глобал Ком'юнітіз. Ціллю програми є створення умов в органах місцевого самоврядування України для покращення управління ресурсами, підвищення якості комунальних послуг, стимулювання місцевої економіки та долучення громадян до розбудови своїх громад. DOBRE посилює місцеве самоврядування, поглиблює демократію, сприяє процвітанню та стабільності громад та поширює досвід ОТГ серед інших громад для заохочення нових об'єднань.

